

**TIBÈKILOZ LATAN
ENKYETID AKTIF
YON GID POU PASYAN**

Pwogram Tibèkiloz
Depatman Sante Virginia

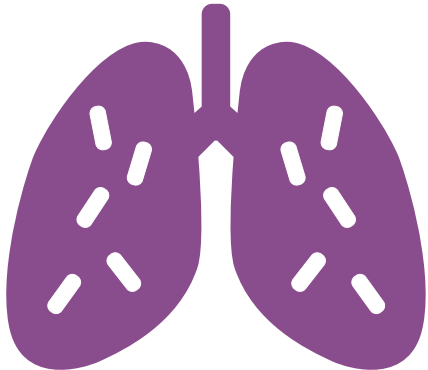
Resous pasyan sa a gen entansyon bay enfòmasyon sou enfeksyon tibèkiloz laten (LTBI), tankou antesedan kondisyon an, ki jan yo dyagnostike, ak kijan li trete. Pandan resous sa a te fèt pou itil pou tout pasyan yo, nou espere ke li pral patikilyèman itil pou moun ki te dyagnostike pou LTBI, moun ki ogmante risk pou Tibèkiloz, moun ki te ekspoze a Tibèkiloz, moun ki travay nan anviwònman tibèkiloz ak gwo risk, osi byen ke manm fanmi yo, zanmi yo, ak lòt kontak pwòch yo.

Pou jwenn plis enfòmasyon, tanpri ale sou sit entènèt nou an nan <https://www.vdh.virginia.gov/tuberculosis/>.

I. ANTESEDAN

KISA ENFEKSYON TIBÈKILOZ LATAN AN YE (LATENT TUBERCULOSIS INFECTION, LTBI)?

Enfeksyon tibèkiloz laten (LTBI) se yon kondisyon kote moun vin enfekte ak bakteri ki lakòz tibèkiloz (TB), men pa tonbe malad tankou moun ki gen maladi Tibèkiloz aktif yo. LTBI pafwa refere ak "Tibèkiloz dòmi", antanke bakteri tibèkiloz yo nan kò a men yo inaktif, epi yo pa grandi. Paske sistèm iminitè kò a kapab goumen ak bakteri tibèkiloz la, yon moun ki gen LTBI pa gen okenn sentòm, li pa santi li malad, epi li pa ka gaye bakteri Tibèkiloz yo bay lòt moun.

Tibèkiloz se yon maladi ki prevantif e ki ka trete ke yon bakteri ki rele *Mikobakteryòm tibèkiloz* (*M. tibèkiloz*) lakoz. Sepandan, se pa tout moun ki vin enfekte avèk *M. tibèkiloz* devlope yon maladi Tibèkiloz aktif. Jeneralman, bakteri yo atake poumon yo, men li ka atake nenpòt pati nan kò a. Sentom yo ka diferan selon ki kote maladi a atake kò an. Sentom sa yo ka gen ladan yo yon tous ki dire pi plis pase 3 semèn, feblès, lafyèv, swe lannuit, doulè nan pwatrin, ak touse san. Si li pa trete, maladi Tibèkiloz aktif la kapab bay lanmò.

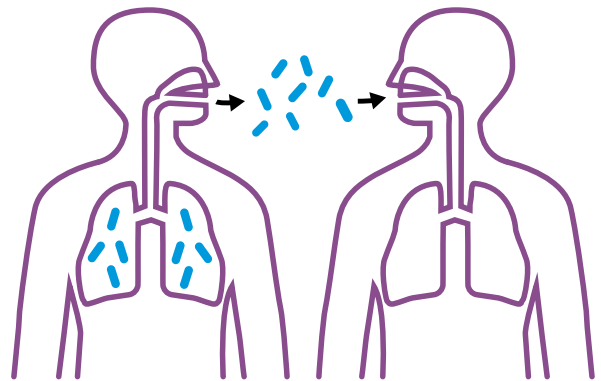
Malgre avèk LTBI, bakteri yo inaktif, yo rete vivan nan kò ou epi yo ka vin aktif si yo pa trete. Lè sa rive, ou ka devlope maladi Tibèkiloz aktif, ki pral fè ou malad anpil. Se konsa, li trè enpòtan pou konplete trètman LTBI pou anpeche tèt ou devlope yon maladi Tibèkiloz aktif.

KI JAN OU FÈ GEN LTBI?

Tibèkiloz bakteri yo gaye nan lè a soti nan yon moun ale nan yon lòt lè yon moun malad ki gen tibèkiloz aktif ap pale, touse, ri, chante, oubyen estènen. Ou ka lage bakteri tibèkiloz nan lè a epi si ou toupre moun sa a lè sa rive, ou ka respire bakteri sa yo epi yo vin enfekte.

Maladi Tibèkiloz aktif pi souvan gaye nan mitan moun ki wè youn lòt chak jou epi ki gen kontak sere youn ak lòt - tankou manm fanmi yo, zanmi yo, kòlèg travay yo oswa kamarad lekòl yo.

Si ou te fèt andeyò Etazini, ou ka te resevwa vaksen bacille Calmette–Guérin (BCG) an kòm timoun. Vaksen sa a anpeche tibebe ak timoun piti devlope divès fòm Tibèkiloz grav. Sepandan, li pa bay pwoteksyon pou tout lavi kont Tibèkiloz. Al gade nan Pati II pou aprann kijan ou ka fè tès pou Tibèkiloz menm si ou te resevwa vaksen BCG a antan ke timoun.

KI MOUN KI NAN RISK POU YO DEVLOPE MALADI TIBÈKILOZ AKTIF?

Malgre ke sèlman 5-10% nan moun ki gen LTBI ap devlope maladi Tibèkiloz aktif si LTBI yo genyen an pa trete, apeprè 80% nan ka Tibèkiloz aktif yo nan Etazini yo se akòz LTBI ki pa trete. Anplis, gen kèk moun ki gen LTBI ki gen plis chans pou yo devlope maladi Tibèkiloz aktif pase lòt moun.

Moun ki nan gwo risk pou yo devlope maladi Tibèkiloz aktif jeneralman tonbe nan de kategori:

1. Moun ki te fèk enfekte (nan de ane soti nan ekspoze) avèk bakteri Tibèkiloz;
2. Moun ki gen kondisyon swivan yo, ki febli sistèm iminitè a:
 - Enfeksyon VIH/SIDA
 - Konsomasyon dwòg, patikilyèman dwòg sou fòm piki
 - Tretman espesyalize pou atwoz rimatism oswa maladi Crohn
 - Grèf ògàn yo
 - Maladi ren ki grav
 - Kansè nan tèt ak nan kou
 - Dyabèt
 - Trètman medikal, tankou konsomasyon corticosteroids
 - Silikoz
 - Pwa kò fèb
3. Anplis, timoun, sitou timoun ki poko gen senk an, gen yon risk ki pi wo pou yo devlope maladi Tibèkiloz aktif yon fwa yo fin enfekte.

OU PA KAPAB PRAN TIBÈKILOZ NAN:

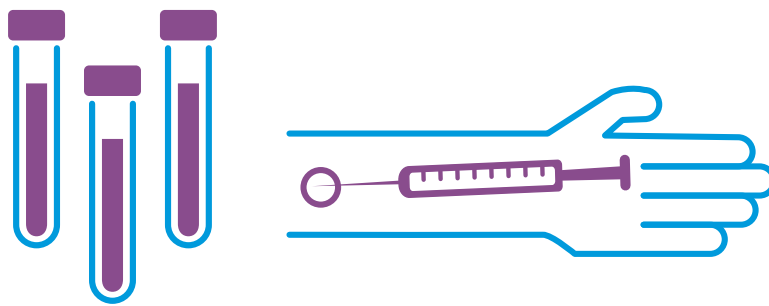
- Pataje manje oswa bwason
- Bay lamèn
- Akolad
- Touche bouch twalèt

II. TÈS YO

ÈSKE MWEN DWE FÈ TÈS POU TIBÈKILOZ?

Ou ta dwe fè tès si:

- Ou te pase tan avèk yon moun ke yo konnen oubyen tepanse pou w gen maladi Tibèkiloz aktif;
- Ou genyen sentòm Maladi Tibèkiloz aktif;
- Ou te fèt, ou te viv, oswa ou te vwayaje souvan nan peyi kote maladi Tibèkiloz aktif komen;
- Ou gen VIH oswa yon lòt kondisyon ki febli sistèm iminitè ou;
- Ou itilize dwòg sou fòm piki;
- W ap travay oswa abite nan gwo anviwònman an gwoup kote Tibèkiloz komen, tankouabri sanzabri, anviwònman koreksyonèl oswa mezon retrèt.

KIJAN POU MWEN FÈ TÈS POU LTBI?

Pou fè tès pou LTBI, gen de (2) opsyon - tès sangen tibèkiloz la ak tès kitane tibèkiloz. Ou kapab fè yon tès kitane oubyen tès sangen Tibèkiloz nan men doktè w la oubyen depatman sante lokal la. Founisè swen sante w la pral di ou ki tès ki pi bon pou ou, epi ou ta dwe gen ladan yon plan pou swen swivi si w dyagnostike ak maladi Tibèkiloz aktif oswa LTBI.

TÈS SANGEN TIBÈKILOZ YO

Tès sangen tibèkiloz yo, ke yo rele tou regleman lage gamma (IGRAs), egzije yon vizit bò kote founisè swen sante ou. Founisè w la ap trase yon

echantiyon san ou epi voye li nan yon laboratwa pou detèmine si ou enfekte ak bakteri Tibèkiloz. Yon IGRA se tès Tibèkiloz prefere pou moun ki te resevwa vaksen BCG a, ak pou moun ki gen pwoblèm pou retounen pou vizit swivi ki nesèsè yo nan tès kitane tibèkiloz la.

- Yon tès IGRA pozitif vle di ke ou enfekte avèk bakteri Tibèkiloz. Sepandan, w ap bezwen tès swivi yo pou detèmine si w genyen LTBI oswa maladi Tibèkiloz aktif.
- Yon IGRA negatif vle di ke san ou pa t reyaji nan tès la e ke LTBI ak maladi Tibèkiloz aktif yo pa pwobab.

TÈS KITANE TB

Menm jan ak tè sangan Tibèkiloz la, tè kitane tibèkiloz oubyen tè kitane tibèkilin (TST) se yon tè ki fèt pa founisè swen sante w pou detèmine si w te enfekte ak bakteri Tibèkiloz. Pou tè sa a, founisè swen sante ou pral enjekte yon ti kantite tibèkilin, yon pwoteyin tè, nan pati ki pi ba nan bra ou. Lè sa a, apre 48-72 èdtan, ou pral retounen jwenn founisè swen sante ou a pou mezire nenpòt reyaksyon ou ka genyen kote tibèkilin lan te enjekte. Baze sou mezi nenpòt reyaksyon ak istwa medikal ou, founisè swen sante ou pral detèmine si tè la pozitif oswa negatif.

- Yon TST pozitif vle di ke ou enfekte avèk bakteri Tibèkiloz. Sepandan, w ap bezwen tè swivi yo pou detèmine si w genyen LTBI oswa maladi Tibèkiloz aktif.
- Yon TST negatif vle di ke kò w pa t reyaji ak tè la e ke LTBI ak maladi Tibèkiloz aktif yo pa pwobab.

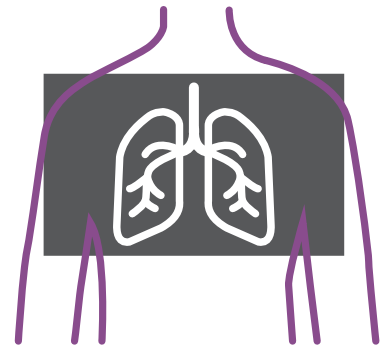
TÈS SWIVI YO

Si w te fèk ekspoze a Tibèkiloz, ou ka bezwen yon dezyèm tè Tibèkiloz 8-10 semèn aprè ou fin ekspoze, jan li ka twò bonè pou kò w bay yon repons pozitif. Si dezyèm tè la negatif, alò li pwobab pou w pa gen LTBI oubyen maladi Tibèkiloz aktif.

Si IGRA ou an oubyen TST a pozitif, founisè swen sante w la ap bezwen fè lòt tè pou konnen si w genyen LTBI oswa maladi Tibèkiloz aktif. An jeneral sa gen ladan yon radyografi pwatrin pou chèche siy maladi Tibèkiloz aktif nan poumon w, men li ka gen ladan tou yon echantiyon espektorasyon si ou genyen yon tous. Kòm Tibèkiloz pa toujou nan poumon w, founisè swen sante w kapab pran lòt echantiyon.

Tanpri sonje, LTBI ak maladi Tibèkiloz aktif yo se kondisyon yo ka rapòte nan Virginia, kidonk founisè swen sante w pral bezwen pou rapòte nenpòt rezilta pozitif nan depatman sante lokal la. Sepandan, rezilta tè sa yo ap rete konfidansyèl, epi ou pa ka revoke nan yon travay, oswa fè eksperyans nenpòt enpak nan estati imigrasyon ou.

Si w genyen maladi Tibèkiloz aktif, ou pral gen chans pou yo ofri w yon tè VIH pou detèmine estati VIH ou. Sa enpòtan pou trètman ou ak swen ou.

III. TRÈTMAN

Nou konprann lè ou dyagnostike ak LTBI, sa kapab akablan epi kite ou ak anpil kesyon. Nou vle rasire ou **LTBI ka trete** epi tretman LTBI sa a ka anpeche ou devlope maladi Tibèkiloz aktif. Byenke yo ka trete Tibèkiloz aktif, si li devlope, li pwobab pou ou santi w malad anpil e w ka simaye Tibèkiloz bay lòt moun yo. Se konsa, trete LTBI ka kenbe ou ak fanmi ou, zanmi, ak kòlèg travay ou an sante ak san danje.

KÒMAN YO TRETE LTBI?

Gen plizyè opsyon tretman ki disponib pou ou pou trete LTBI. Founisè swen sante ou ap travay avèk ou pou idantifye opsyon tretman ki pi apwopriye ki baze sou estati sante aktyèl ou ak lòt medikaman w ap pran.

Kounye a, Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi (CDC) ak Asosyasyon Kontwòlè Nasyonal Tibèkiloz (NTCA) rekòmande tretman ki pa dire lontan. Opsyon sa yo pèmèt ou ranpli tretman ou

nan twa oswa kat mwa. Si opsyon sa yo pa apwopriye, lè sa a, founisè swen sante ou ap pran sis oswa nèf mwa tretman. Isit la yo se opsyon tretman posib:

- Twa mwa nan yon fwa chak semèn isoniazid plis rifampentine (3HP)
- Kat mwa nan rifampin chak jou (4R)
- Twa mwa nan chak jou isoniazid plis rifampin (3HR)
- Sis oswa nèf mwa nan Isoniazid (6H oswa 9H, respektivman)

Kòm mansyone nan seksyon pi bonè, gen kèk popilasyon oswa gwoup moun ki nan pi gwo risk pou yo pwogresyon maladi tibèkiloz aktif lè ekspoze. Sa yo enkli tibebe, timoun, ak moun k ap viv ak VIH/SIDA. Popilasyon sa yo ka bay tretman si yo te ekspoze a Tibèkiloz, menm si tès Tibèkiloz yo a negatif, akòz risk ki ogmante a. Tanpri diskite sa ak founisè swen sante ou si ou menm oswa pitit ou a nan youn nan popilasyon sa yo.

Nou rekonèt Trètman LTBI pran plis tan pase tretman pou anpil lòt enfeksyon bakteri, tankou anbarasan, ke ou ka te genyen. Sa a se paske bakteri tibèkiloz la pi dousman ap grandi pase anpil lòt bakteri, e konsa li mande pou tretman ki pi long. Sepandan, trètman LTBI se pi senp epi pi vit pase tretman pou maladi Tibèkiloz aktif. Sonje pran trètman konplè ou egzakteman kòm founisè swen sante ou di ou se sèl fason pou anpeche LTBI devlope an maladi Tibèkiloz aktif.

KISA MWEN BEZWEN KONNEN SOU TRÈTMAN LTBI?

Tou depan de opsyon trètman ou, ou pral pran medikaman swa chak jou oswa chak semèn. Li trè enpòtan ou pran medikaman ou egzakteman kòm founisè swen sante ou di ou, tankou pran tout dòz la nan bon moman an, epi fini tretman an konplè. Medikaman an travay pi byen pou anpeche devlopman maladi Tibèkiloz aktif si w pran li kòrèkteman.

Anplis de sa, selon opsyon trètman an, ou ka bezwen rankontre avèk founisè swen sante ou an pou pran medikaman ou yo. Yo rele sa dirèkteman terapi dirèkteman obsève (DOT). DOT ka itil kòm founisè swen sante ou ka reponn kesyon, adrese nenpòt efè segondè, epi asire ou ranpli tretman ou pi vit ke posib.

KONTRASEPTIF ÒMÒN AK ITILIZASYON ALKÒL PANDAN TRETMAN LTBI

Si w ap pran kontraseptif òmòn (grenn planin, enplan, Nuvaring, Patch, pwovèb, pwojestewòn sèlman konprime), tanpri sonje ke medikaman TB ka gen enpak sou kijan medikaman sa yo travay. Tanpri diskite sou sa a ak founisè swen sante ou epi tou itilize metòd baryè, tankou kapòt, pou anpeche gwosès la.

Si w ap bwè alkòl, tankou byè, likè, oubyen diven, pandan w ap pran medikaman pou Tibèkiloz, sa kapab danjere. Tanpri diskite sou nenpòt itilizasyon alkòl avèk founisè swen sante ou.

POUKISA MWEN TA DWE PRAN MEDIKAMAN SI MWEN PA SANTI MWEN MALAD?

Menmsi w ka pa santi w malad e ou pa kapab gaye Tibèkiloz bay lòt moun yo, toutotan w genyen bakteri Tibèkiloz nan kò ou an, yo gen potansyèl pou yo fè w malad. Sèl fason pou w debarase m de bakteri Tibèkiloz se pou w swiv yon tretman konplè kont LTBI.

E SI MWEN RATE YON DÒZ NAN MEDIKAMAN LTBI MWEN AN?

Si ou bliye pran yon dòz medikaman LTBI ou, di founisè swen sante ou nan pwochen randevou ou an. Asire ou pa pran dòz siplemantè a, tankou pran plis pase yon sèl dòz preskri alafwa pa rekòmande.

Si ou rate de (2) semèn oswa plis nan medikaman LTBI ou, pran yon randevou avèk founisè swen sante ou pi vit ke posib pou detèmine kijan pou avanse pou pi devan ak plan tretman LTBI ou an.

ÈSKE MEDIKAMAN YO GEN EFÈ SEGONDÈ?

Pandan pifò moun yo kapab tolere medikaman tretman LTBI trè byen, gen kèk efè segondè komen. Pifò nan efè segondè sa yo minè, men gen kèk ki ka mande atansyon medikal imedyat. Selon rejim tretman ou mete sou yo, ou ka fè eksperyans bagay sa yo:

- Zoranj-wouj dekolorasyon nan krache, pipi, dlo nan je, ak lòt likid kòporèl - sa a se nòmal epi yo ka pèdi avèk tan
- Fatig

Si ou fè eksperyans efè segondè grav pandan tretman ou, tanpri kontakte founisè swen sante ou imedyatman. Efè segondè grav yo gen ladan li:

- Tèt vire oubyen etoudisman
- Pèdi apeti
- Sentòm tankou grip (egzanp, lafyèv, frison, maltèt, tèt vire, doulè nan misk-nan zo)
- Grav dyare oswa poupou ki gen koulè pal
- Souf kout
- Santiman tristès oswa depresyon
- Fyèb
- Pèdi pwa san konnen poukisa
- Pipi mawon (koulè kafe oswa kola)
- Po koulè jòn oubyen zye koulè jòn
- Gratèl
- Sansasyon pikotman ak pikotman pèsistan nan men ak nan pye
- Fatig oubyen feblès pèsistan ki dire 3 oubyen plis jou
- Vant anfle
- Ekimoz ak senyen fasil
- Doulè nan jwenti
- Anvi vomi
- Vomisman
- Gratèl

KISA KI KA RIVE SI MWEN PA KONPLETE TRETMAN MWEN AN?

Si w pa konplete tout medikaman tretman LTBI yo, bakteri Tibèkiloz ap rete nan kò w epi w ka pwogrese pou maladi Tibèkiloz aktif. Yon fwa ankò, sèl fason pou w debarase m de bakteri tibèkiloz se pou w swiv tretman LTBI konplè a.

KISA K AP PASE APRÈ MWEN FIN RANPLI TRETMAN MWEN AN?

Yon fwa ou fin konplete trètman LTBI ou an, ou pral resevwa dokiman sou achèvmman trètman nan men founisè swen sante ou. Dokimantasyon sa a ap tankou rezilta tès Tibèkiloz, rezilta radyografi pwatrin, non yo, dozaj, ak dire medikaman trètman ou yo, ak enfòmasyon sou founisè swen sante w.

Asire ou kenbe dokiman sa a nan yon kote ki an sekirite ak sekirize, menm jan ou pral bezwen prezante dokiman sa a nan tan kap vini an chak fwa yo mande tès depistaj TB yo. Kòm nenpòt tès Tibèkiloz nan lavni ap rete pozitif, ou pa bezwen fè tès pou Tibèkiloz alavni. Sepandan, toujou asire ou prete atansyon ak nenpòt nan siy oswa sentòm maladi Tibèkiloz aktif ki mansyone avan sa. Rele founisè swen sante w si w ap devlope nenpòt siy oswa sentòm Maladi Tibèkiloz aktif.

Sèvis Sante Brown University yo. (2019). *Trètman pou Enfeksyon Tibèkiloz Latan (LTBI): Seri Edikasyon pou Pasyan ki nan Sèvis Sante Brown yo*. Sèvis Sante Brown University yo. <https://www.brown.edu/campus-life/health/services/sites/brown.edu/campus-life.health.services/files/LTBI%20Treatment.pdf>

Depatman Sante Piblik California. (2018). *California San Tibèkiloz: Pale ak pasyan ou yo sou LTBI (pasyan ki granmoun yo*. Depatman Sante Piblik California. https://www.cdph.ca.gov/Programs/CID/DCDC/CDPH%20Document%20Library/Latent%20TB%20Starter%20Kit%20for%20Providers/Provider_script_for_LTBI_counseling-adults.pdf

Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi. (2012). *Tibèkiloz: Jwenn reyalite yo!* [Bwochi]. https://www.cdc.gov/tb/publications/pamphlets/Tuberculosis_Get_the-facts.pdf

Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi, Sant Nasyonal pou VIH/SIDA, Epatit Viral, STD, ak Prevansyon Tibèkiloz, Divizyon Eliminasyon Tibèkiloz. (2020). *Enfeksyon Tibèkiloz Latan: Yon gid pou founisè swen sante prensipal yo*. Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi. <https://www.cdc.gov/tb/publications/faqs/pdfs/qa.pdf>

Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi, Sant Nasyonal pou VIH/SIDA, Epatit Viral, STD, ak Prevansyon Tibèkiloz. (2014). *Kesyon ak Repons sou Tibèkiloz [Tibèkiloz]*. Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi. <https://www.cdc.gov/tb/publications/faqs/pdfs/qa.pdf>

Sant pou Kontwòl ak Prevansyon Maladi, Sant Nasyonal pou VIH/SIDA, Epatit Viral, STD, ak Prevansyon Tibèkiloz. (2014). *Tibèkiloz: Kisa ou bezwen konnen sou Enfeksyon Tibèkiloz*. Sant pou Kontwòl ak prevansyon maladi.

https://www.cdc.gov/tb/publications/pamphlets/tb_infection.pdf Sant Tibèkiloz Entènasyonal Curry. (Out 2020). *Enfeksyon Tibèkiloz Latan "Tibèkiloz Dòm"* [PowerPoint slides]. Sant Tibèkiloz Entènasyonal Curry. <https://www.currytbcenter.ucsf.edu/products/ltbi-flipbook-patient-education-tool>

Sterling, T.R., Njie, G., Zenner, D., Cohn, D.L., Reves, R., Ahmed, A., Menzies, D., Horsburgh Jr, C.R., Crane, C.M., Burgos, M., LoBue, P., Winston, C.A., & Belknap, R. (2020). Machasuiv pou Trètman Enfeksyon Tibèkiloz Latan: Rekòmandasyon ki sòti nan Asosyasyon Kontwòl Nasyonal Tibèkiloz ak CDC, 2020. *Mòbidite ak Mòtalite Repòtè chak semèn* (MMWR): Rekòmandasyon ak Rapò, 69 (Non. R-1), 1-11. DOI: <http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.rr6901a1>

NÒT YO

NÒT YO

NÒT YO

Latent TB. Active Concern.
Tuberculosis Program

Pwogram Tibèkiloz Depatman Sante Virginia gen pou objektif pou anpeche, trete, ak elimine Tibèkiloz pou pwoteje sante ak ankouraje byennèt tout moun nan Virginia.

Pou jwenn plis enfòmasyon, tanpri ale sou sit entènèt nou an nan <https://www.vdh.virginia.gov/tuberculosis/> oswa kontakte nou nan 804-864-7906 oswa tuberculosis@vdh.virginia.gov